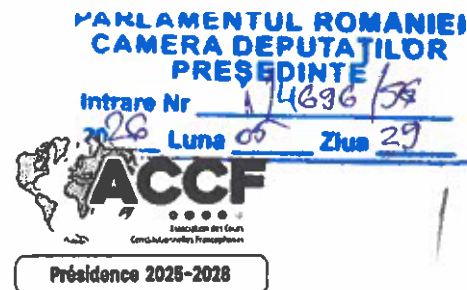
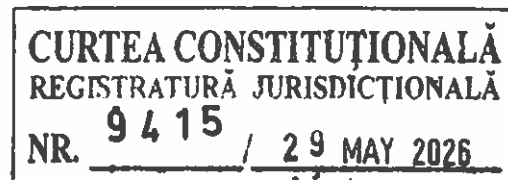
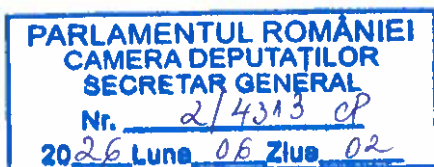

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI
CANCELARIA PREȘEDINTELUI

Dosar nr.3545A/2026

Domnului

SORIN – MIHAI GRINDEANU

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR

Delegislație

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă comunicăm, alăturat, în copie, sesizarea formulată de Președintele României referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului (Pl-x 360/2025).

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 17 iunie 2026 (inclusiv în format electronic, la adresa de e-mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 24 iunie 2026.

Vă asigurăm, domnule Președinte, de deplina noastră considerație.

PRESIDENTE,

Prof.univ.dr.ELENA SIMINA TĂNĂSESCU

Administrația Prezidențială - Cabinetul Președintelui
CP1/...680..... / 28.05.2026

ROMÂNIA

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr. 3545A/2026.

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDIȚIONALĂ

NR. 9334 / 28 MAY 2026

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

București, mai 2026

**Doamnei ELENA-SIMINA TĂNĂSESCU
PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE**

În temeiul dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 15 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, formulez următoarea

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

asupra

**Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004
privind protecția și promovarea drepturilor copilului**

La data de 11.05.2026, Parlamentul României a transmis Președintelui României, în vederea promulgării, *Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului* (Pl-x 360/2025).

Legea are ca obiect de reglementare intervenții asupra legii nr. 272/2004, ce vizează: (i) modificarea art. 84 alin. (4) și (5), prin care participarea copilului la consilierea psihologică devine obligatorie prin efectul legii, fără a mai fi condiționată de acordul parental; (ii) introducerea unei noi soluții legislative la art. 84 alin. (6), prin care se incriminează ca infracțiune nerespectarea de către părinți sau reprezentantul legal a obligațiilor prevăzute la alin. (3) sau alin. (4) și se asimilează nerespectarea alin. (4) cu infracțiunea de nerespectare a hotărârilor judecătorești; (iii) modificarea integrală a art. 86, prin extinderea criteriilor de dispunere a plasamentului într-un serviciu de tip rezidențial specializat și instituirea obligației direcțiilor de asistență socială și protecția copilului de a

înființa cel puțin un serviciu de tip rezidențial pentru copiii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal.

Prin conținutul său normativ, considerăm că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor art. 1 alin. (5), art. 23 alin. (1) și alin. (12), art. 26 alin. (1), art. 48, art. 49 alin. (1), art. 53 și art. 147 alin. (4) din Constituția României, republicată, pentru motivele expuse în cele ce urmează.

I. Încălcarea principiului legalității și a cerințelor de calitate a legii - art. 1 alin. (5), precum și a art. 147 alin. (4) din Constituție - prin crearea unui conflict normativ ireconciliabil între contravenția prevăzută la art. 142 alin. (1) lit. n) din Legea nr. 272/2004 și infracțiunea nou - introdusă prin art. 84 alin. (6) teza I din legea criticată, cu încălcarea totodată a principiului ne bis in idem

1. Conflictul normativ dintre art. 84 alin. (6) teza I și art. 142 alin. (1) lit. n) din Legea nr. 272/2004

Art. I pct. 2 din legea criticată introduce la art. 84 un nou alineat, alin. (6), care la teza I prevede că: *„Nerespectarea de către părinți sau reprezentantul legal a prevederilor alin. (3) sau alin. (4) constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoarea de la 1 la 3 ani.”*

Potrivit art. 84 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, rămas nemodificat prin legea criticată, părinții copilului care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal au obligația de a participa la programele speciale de consiliere psihologică organizate de direcția generală de asistență socială și protecția copilului sau de alte instituții de specialitate publice sau private.

Or, art. 142 alin. (1) lit. n) din Legea nr. 272/2004, rămas nemodificat prin legea criticată, prevede în mod expres că: *„(1) Constituie contravenții următoarele fapte, dacă nu au fost săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii, să fie considerate infracțiuni:*

(...) n) nerespectarea prevederilor art. 84 alin. (3); (...).”

Prin urmare, aceeași faptă - nerespectarea obligației de la art. 84 alin. (3) - constituie, simultan, contravenție în temeiul normei existente și infracțiune în temeiul normei nou-introduse, legea criticată necuprinzând nicio dispoziție de abrogare expresă a art. 142 alin. (1) lit. n) din Legea 272/2004. Această suprapunere generează un concurs de incriminări imposibil de conciliat, contrar întregii arhitecturi a sistemului de drept sancționator român.

Art. 142 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, prin utilizarea sintagmei *„dacă nu au fost săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii, să fie considerate infracțiuni”* conține practic în textul gardă o clauză de subsidiaritate care ar putea

4

părea că ar lipsi de efecte norma contravențională odată cu intrarea în vigoare a incriminării penale. Această aparență nu rezistă însă analizei, din două motive distincte.

Pe de o parte, clauza de subsidiaritate vizează situații în care aceeași faptă concretă întrunește, prin modul în care a fost comisă, elementele constitutive ale unei infracțiuni. Ea reglementează un concurs de norme aplicabile aceleiași fapte individuale - nu abrogă norma contravențională ca atare. Norma de la art. 142 alin. (1) lit. n) rămâne în vigoare și continuă să producă efecte juridice autonome față de noua incriminare, generând incertitudine cu privire la calificarea juridică aplicabilă în absența unor circumstanțe agravante clare.

Pe de altă parte, clauza de subsidiaritate nu stabilește cui aparține competența de calificare și în ce moment se face. Agentul constatat al contravenției nu are competența de a aprecia dacă fapta constituie infracțiune - aceasta aparține organelor de urmărire penală. În absența unei norme clare și previzibile, organul de urmărire penală și agentul constatat pot acționa în paralel față de aceeași persoană pentru aceeași faptă, niciun mecanism legal din legea criticată neprevenind această suprapunere.

2. Încălcarea art. 1 din O.G. nr. 2/2001 și a principiului unicității de reglementare prevăzut de art. 14 din Legea 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative

Potrivit art. 1 teza I din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări prin Legea nr. 180/2002: „*Legea contravențională apără valorile sociale, care nu sunt ocrotite prin legea penală.*” Această normă consacră principiul subsidiarității dreptului contravențional față de dreptul penal și, totodată, principiul că cele două regimuri sancționatorii sunt **mutual exclusive**: o faptă fie este ocrotită prin legea penală caz în care nu poate fi, în același timp, și contravenție, fie nu este ocrotită penal și atunci poate constitui contravenție. Legea criticată - prin suprapunerea normativă anterior descrisă - sfidează această logică, menținând în vigoare, fără abrogare expresă, norma contravențională de la art. 142 alin. (1) lit. n) din Legea 272/2004 și introducând simultan o normă de incriminare penală pentru aceeași conduită, la art. 84 alin. (6), teza I, din același act normativ.

3. Încălcarea principiului ne bis in idem — art. 4 din Protocolul nr. 7 la CEDO și art. 50 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene

Suprapunerea normei contravenționale cu norma de incriminare penală ridică și o problemă distinctă de compatibilitate cu **principiul ne bis in idem**, consacrat de art. 4 din Protocolul nr. 7 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și de art. 50 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, în jurisprudența sa constantă, că principiul *ne bis in idem* operează ori de câte ori o persoană este sancționată de două ori pentru aceeași faptă, indiferent de calificarea formală (penală sau contravențională) a sancțiunilor aplicate, dacă ambele au caracter punitiv în sensul criteriilor **Engel** (cauza *Engel și alții c. Olandei*, 1976). Curtea Europeană a consacrat această interpretare extensivă în cauza *Zolotukhin c. Rusiei*, 2009, par. 82, statuând că art. 4 din Protocolul nr. 7 „trebuie să fie înțeles în sensul că interzice urmărirea penală sau judecarea a celei de-a doua „infrațiuni” în măsura în care aceasta decurge din fapte identice sau fapte care sunt în mod substanțial aceleași”. Or, contravenția de la art. 142 alin. (1) lit. n) (sancționată cu amendă contravențională) are, prin natura sa punitivă, caracter penal în sensul Convenției, astfel că persoana deja sancționată contravențional pentru nerespectarea art. 84 alin. (3) nu ar mai putea fi urmărită penal pentru aceeași faptă în temeiul noii incriminări, și invers.

Această dualitate normativă creează, în mod structural, premisa încălcării principiului *ne bis in idem*, întrucât autoritățile competente - agentul constatatator al contravenției, pe de o parte, și organele de urmărire penală, pe de altă parte - ar putea acționa în paralel sau succesiv în temeiul celor două norme concurente, nicio dispoziție legală din legea criticată nestabilind care normă prevalează. Legiuitorul era obligat fie să abroge expres norma contravențională, fie să introducă o clauză de non-concurență clară, ceea ce nu a făcut.

4. Jurisprudența Curții Constituționale privind calitatea legii și constituționalitatea normei penale

Curtea Constituțională a dezvoltat în jurisprudența sa o doctrină coerentă privind exigențele de calitate a legii, aplicabilă cu deosebită rigoare în materie penală.

Astfel, prin **Decizia nr. 22 din 20 ianuarie 2016**, publicată în Monitorul Oficial nr. 160 din 2 martie 2016, Curtea a reținut, la par. 35, că:

„(...) *statul de drept asigură supremația Constituției, corelarea tuturor legilor și tuturor actelor normative cu aceasta, ceea ce înseamnă că acesta implică, prioritar, respectarea legii, iar statul democratic este prin excelență un stat în care se manifestă domnia legii. În acest context jurisprudențial, Curtea reține că una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative. În acest sens, Curtea a constatat că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat. De aceea, nerespectarea normelor de tehnică legislativă determină apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la*

claritatea și previzibilitatea legii (Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012 și Decizia nr. 448 din 29 octombrie 2013); de aceea, respectarea prevederilor Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative se constituie într-un veritabil criteriu de constituționalitate prin prisma aplicării art. 1 alin. (5) din Constituție (ad similis, a se vedea Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014 sau Decizia nr. 17 din 21 ianuarie 2015, paragrafele 95 și 96)."

Același standard a fost reafirmat prin **Decizia nr. 193 din 6 aprilie 2022**, publicată în Monitorul Oficial nr. 370 din 14 aprilie 2022, unde Curtea a statuat, la par. 23, că:

„(...) principiul legalității presupune existența unor norme de drept intern suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor, conducând la caracterul de lex certa al normei (a se vedea în acest sens, spre exemplu, Decizia nr. 189 din 2 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 307 din 5 aprilie 2006, sau Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 15 februarie 2012). Legiuitorului îi revine obligația ca în actul de legiferare, indiferent de domeniul în care își exercită această competență constituțională, să dea dovadă de o atenție sporită în respectarea acestor cerințe, concretizate în claritatea, precizia și predictibilitatea legii (a se vedea Decizia nr. 845 din 18 noiembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 din 13 mai 2021, paragraful 92.)”

Totodată, sub un alt aspect, prezintă o relevanță deosebită pentru prezenta cauză este și **Decizia nr. 682 din 27 iunie 2012**, publicată în Monitorul Oficial nr. 473 din 11 iulie 2012, în care Curtea a statuat la par. 2.21 și 2.22 că:

„dispozițiile art. 6 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă, republicată (...), instituie obligația fundamentării actelor normative. (...) Lipsa unei fundamentări temeinice a actului normativ în discuție determină (...) încălcarea prevederilor din Constituție cuprinse în art. 1 alin. (5) (...).”

Or, în speță, expunerea de motive a legii criticate nu cuprinde nicio referire la norma contravențională de la art. 142 alin. (1) lit. n), nu explică relația dintre cele două norme și nu justifică menținerea acesteia alături de noua incriminare. Absența oricărei analize privind coerența sistemului sancționator și impactul asupra securității raporturilor juridice confirmă lipsa fundamentării temeinice a actului normativ, în sensul Deciziei nr. 682/2012.

5. Consecințele practice ale conflictului normativ

Conflictul normativ generat de legea criticată produce consecințe practice grave și imprevizibile, incompatibile cu principiul securității raporturilor juridice:

- (i) în absența oricărei norme de prioritate, agentul constatator al contravenției și organul de urmărire penală ar putea acționa în paralel față de aceeași persoană pentru aceeași faptă;
- (ii) persoana sancționată contravențional pentru nerespectarea art. 84 alin. (3) ar putea fi ulterior urmărită penal pentru aceeași faptă, cu consecința directă a încălcării principiului *ne bis in idem*;
- (iii) incertitudinea privind calificarea juridică aplicabilă - contravenție sau infracțiune - face imposibilă pentru destinatarul normei anticiparea consecințelor juridice ale comportamentului său, încălcând exigențele de previzibilitate ale legii penale impuse de art. 7 din CEDO și de art. 1 alin. (5) din Constituție.

Curtea Constituțională a subliniat, în **Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012**, publicată în Monitorul Oficial nr. 116 din 15 februarie 2012 că:

„(...) Deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, Curtea constată că prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară. Totodată, trebuie avute în vedere și dispozițiile constituționale ale art. 142 alin. (1), potrivit cărora "Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției", și pe cele ale art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit cărora, "în România, respectarea [...] legilor este obligatorie". Astfel, Curtea constată că reglementarea criticată prin nerespectarea normelor de tehnică legislativă determină apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.

Situația generată de legea criticată reprezintă tocmai un astfel de caz de incoerență structurală, o contradicție normativă de substanță, cu efecte directe asupra drepturilor fundamentale ale persoanei.

II. Încălcarea principiului legalității incriminării - art. 1 alin. (5) coroborat cu art. 23 alin. (12) din Constituție - prin tragerea la răspundere penală a reprezentantului legal pentru nerespectarea unei obligații care nu îi revine în temeiul art. 84 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, precum și prin sancționarea părinților sau a reprezentantului legal pentru nerespectarea unei obligații care nu le este opozabilă în temeiul art. 84 alin. (4) din Legea nr. 272/2004

Art. 84 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, rămas nemodificat, instituie obligația de a participa la programele speciale de consiliere psihologică exclusiv în sarcina **părinților** copilului. Norma nu face nicio referire la reprezentantul legal, altul decât părintele.

Or, prin art. I pct. 2 din legea criticată se introduce un nou alineat la art. 84, alin. (6), care în teza I incriminează penal nerespectarea alin. (3) de către „**părinți sau reprezentantul legal**”, extinzând sfera subiectului activ la o categorie de persoane față de care norma de bază nu instituie nicio obligație corespunzătoare.

Structura oricărei infracțiuni omisive proprii presupune, ca element constitutiv esențial, existența unei obligații legale exprese în sarcina subiectului activ, a cărei nerespectare este incriminată. Or, reprezentantul legal nu are nicio obligație de îndeplinit conform art. 84 alin. (3), deci tragerea sa la răspundere penală este lipsită de temei și încalcă *principiul legalității incriminării* - **art. 23 alin. (12) din Constituție** și art. 1 alin. (1) din Codul penal.

Totodată, art. 4 lit. g) din Legea nr. 272/2004 definește reprezentantul legal ca „*părintele sau persoana desemnată, potrivit legii, să exercite drepturile și să îndeplinească obligațiile părintești față de copil*”, categorie care include tutorele, curatorul special, asistentul maternal sau persoana ori familia la care copilul este plasat. În ipoteza plasamentului, reprezentantul legal nu este părintele și nu are, în temeiul art. 84 alin. (3), nicio obligație de a participa la programele de consiliere psihologică - programe destinate relației disfuncționale dintre copil și părinții săi biologici. Tragerea la răspundere penală a reprezentantului legal în această ipoteză este lipsită de orice justificare și aduce atingere principiului proporționalității consacrat de **art. 53 din Constituție**.

Legea criticată conține, în consecință, o contradicție internă ireconciliabilă: art. 84 alin. (3) obligă la consiliere psihologică exclusiv părinții, în timp ce norma de incriminare penală de la alin. (6) teza I extinde sancțiunea penală și asupra reprezentantului legal, fără modificarea prealabilă a normei de bază. Tehnica legislativă corectă ar fi impus fie modificarea art. 84 alin. (3) prin extinderea expresă a obligației de consiliere și asupra celorlalți reprezentanți legali, alții decât părinții, fie limitarea normei de incriminare strict la părinți. Niciuna dintre soluții nu a fost adoptată, contradicția internă încălcând exigențele de claritate și coerență normativă impuse de **art. 1 alin. (5) din Constituție**.

Art. 84 alin. (4), modificat prin Art. I, pct. 1 din legea criticată, prevede că la programele speciale de consiliere psihologică va participa copilul, dacă instanța judecătorească nu prevede altfel. Reiese că, conduita impusă de lege este exclusiv în sarcina copilului iar norma nu face nicio referire la părinți sau reprezentantul legal al copilului. Or, prin art. I pct. 2 din legea criticată se introduce un nou alineat la art. 84, alin. (6), potrivit căruia: „*Nerespectarea de către părinți sau*

reprezentantul legal a prevederilor alin. (3) sau alin. (4) constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoarea de la 1 la 3 ani. Nerespectarea dispozițiilor alin. (4) constituie infracțiunea de nerespectare a hotărârilor judecătorești.". Așadar, alin. (6) sancționează penal părinții sau reprezentantul legal pentru nerespectarea acestei obligații ce revine copilului. Elementul material al infracțiunii - conduita omisivă imputată părinților/reprezentantului legal - nu este definit explicit în norma de incriminare, legiuitorul nu prevede expres că **obligația părinților constă în aducerea copilului la programele de consiliere sau în îndeplinirea oricărei alte obligații de mijloace sau de rezultat**. Această obligație se deduce implicit, prin inferență logică din coroborarea alin. (4) cu alin. (6), dar nu rezultă din textul legii în mod neechivoc.

Astfel, motivele privind **încălcarea principiului legalității incriminării - art. 1 alin. (5) coroborat cu art. 23 alin. (12) din Constituție** - prin incriminarea reprezentantului legal pentru nerespectarea unei obligații care nu îi revine în temeiul art. 84 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, expuse mai sus, se aplică, *mutatis mutandis* și pentru incriminarea părinților sau a reprezentantului legal pentru nerespectarea obligației de al art. 84 alin. (4), care nu le este opozabilă.

III. Încălcarea principiului legalității incriminării - art. 1 alin. (5) coroborat cu art. 23 alin. (12) din Constituție - prin trimiterea inaplicabilă la art. 287 din Codul penal și prin incriminarea conduitei unui minor care nu răspunde penal ca subiect activ

Teza a II-a a art. 84 alin. (6) din legea criticată prevede că „*Nerespectarea dispozițiilor alin. (4) constituie infracțiunea de nerespectare a hotărârilor judecătorești.*” Această reglementare generează două vicii de neconstituționalitate distincte și cumulative, pe care le vom analiza separat.

1. Incriminarea unui minor care nu răspunde penal ca subiect activ - incompatibilitate cu art. 23 alin. (12) din Constituție

Art. 84 alin. (4), în noua redactare, prevede obligația copilului de a participa la programele speciale de consiliere psihologică organizate de direcția generală de asistență socială și protecția copilului sau de alte instituții de specialitate publice sau private, dacă instanța nu dispune altfel, iar alin. (5) prevede că această măsură poate fi dispusă de instanță. Norma vizează, prin definiție, copilul care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și nu răspunde penal - ipoteză reglementată de Capitolul V al Legii nr. 272/2004.

Or, un minor care nu răspunde penal nu poate constitui subiect activ al niciunei infracțiuni. Minoritatea reprezintă o cauză de neimputabilitate în temeiul art. 27 din Codul penal, potrivit căruia: „*Nu este imputabilă fapta prevăzută de legea penală săvârșită de un minor care la data comiterii acesteia nu îndeplinea*

condițiile legale pentru a răspunde penal”, coroborat cu art. 113 alin. (1) din Codul penal, care stabilește că: „Minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu răspunde penal.” Neimputabilitatea înlătură una dintre trăsăturile esențiale ale infracțiunii astfel cum este reglementată la art. 15 alin. (1) din Codul penal: „Infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o.” În absența imputabilității, conduita minorului care nu răspunde penal nu poate constitui, prin definiție, infracțiune.

Prin urmare, norma de la teza a II-a a alin. (6) este construită pe o premisă juridică imposibilă, întrucât sancționează ca infracțiune conduita unui subiect față de care legea penală exclude, prin ipoteză, tragerea sa la răspundere pentru comiterea unei infracțiuni. Aceasta încalcă **art. 23 alin. (12) din Constituție**, potrivit căruia „Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii”, principiu care presupune, în mod obligatoriu, ca destinatarul normei de incriminare să poată fi subiect activ al infracțiunii.

Curtea Constituțională a statuat, în **Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016**, publicată în Monitorul Oficial nr. 517 din 8 iulie 2016, la **par. 65**, că: «(...), în materie penală, principiul legalității incriminării, „nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege”, impune ca numai legiuitorul primar să poată stabili conduita pe care destinatarul legii este obligat să o respecte, în caz contrar aceștia supunându-se sancțiunii penale.(...)»

Or, în speță, norma incriminează conduita (neparticiparea la programele de consiliere psihologică) unui subiect față de care legea penală nu recunoaște posibilitatea de a fi destinatar al unei sancțiuni penale, ceea ce face ca norma să fie, de la bun început, inaplicabilă în privința acestui subiect.

Mai mult, nu trebuie omis scopul legii penale, acela de a apăra valori sociale, iar măsurile adoptate de legiuitor pentru atingerea acestui scop trebuie fie adecvate, necesare și să respecte un just echilibru între interesul public și cel individual. Jurisprudența constituțională a stabilit că «(...)din perspectiva principiului „ultima ratio” în materie penală, nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, ci această atingere trebuie să prezinte un anumit grad de intensitate, de gravitate, care să justifice sancțiunea penală» (par. 69, **Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016**, publicată în Monitorul Oficial nr. 517 din 8 iulie 2016). Or, în situația de față, nu pare a se fi respectat acest principiu.

2. Trimiterea inaplicabilă la art. 287 din Codul penal - încălcarea principiului legalității incriminării

Teza a II-a a alin. (6) califică nerespectarea alin. (4) drept „infracțiunea de nerespectare a hotărârilor judecătorești”, trimițând implicit la **art. 287 din**

11

Codul penal. Or, art. 287 alin. (1) C. pen. prevede o **enumerare limitativă** a modalităților de săvârșire a acestei infracțiuni. Acestea vizează: a) *împotrivirea la executare, prin opunerea de rezistență față de organul de executare*; b) *refuzul organului de executare de a pune în aplicare o hotărâre judecătorească, prin care este obligat să îndeplinească un anumit act*; c) *refuzul de a sprijini organul de executare în punerea în aplicare a hotărârii, de către persoanele care au această obligație conform legii*; d) *neexecutarea hotărârii judecătorești prin care s-a dispus reintegrarea în muncă a unui salariat*; e) *neexecutarea hotărârii judecătorești privind plata salariilor în termen de 15 zile de la data cererii de executare adresate angajatorului de către partea interesată*; f) *nerespectarea hotărârilor judecătorești privind stabilirea, plata, actualizarea și recalcularea pensiilor*; g) *împiedicarea unei persoane de a folosi, în tot sau în parte, un imobil deținut în baza unei hotărâri judecătorești, de către cel căruia îi este opozabilă hotărârea, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă*. h) *nerespectarea unei măsuri de protecție dispuse în executarea unui ordin european de protecție*.

Refuzul de a participa la programe de **consiliere psihologică nu se regăsește în niciuna** dintre aceste modalități normative, art. 287 C.pen. rămânând nemodificat prin legea criticată.

Astfel, prin calificarea unei conduite ca infracțiunea de la art. 287 C.pen., fără însă ca aceasta să se regăsească în textul art. 287 C.pen., legea criticată creează o normă de incriminare aparentă, fără substrat normativ real. Tehnica legislativă corectă ar fi impus completarea art. 287 alin. (1) C.pen. cu o nouă literă care să prevadă explicit: „*nerespectarea hotărârii judecătorești prin care s-a dispus participarea la programe de consiliere psihologică*”. Omisiunea acestei completări face ca norma de trimitere să fie lipsită de efect juridic și contrară principiului *nullum crimen sine lege* consacrat de **art. 23 alin. (12) din Constituție**.

Curtea Constituțională a reținut în **Decizia nr. 363 din 7 mai 2015**, publicată în Monitorul Oficial nr. 495 din 6 iulie 2015, la par. 16, că:

„În acest context, Curtea observă că orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat (a se vedea, în acest sens, spre exemplu, Decizia nr. 189 din 2 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 307 din 5 aprilie 2006, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, sau Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 15 februarie 2012). În același sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului

a statuat că legea trebuie, într-adevăr, să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. Pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (a se vedea Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, paragraful 52 și Hotărârea din 25 ianuarie 2007, pronunțată în Cauza Sissanis împotriva României, paragraful 66)”.

Or, în speță, o persoană care citește textul art. 287 C.pen. nu poate trage concluzia că refuzul de a participa la consiliere psihologică ar fi sancționat penal în temeiul acestui articol întrucât o astfel de conduită nu este prevăzută în enumerarea limitativă a modalităților de săvârșire a infracțiunii de nerespectare a hotărârilor judecătorești. Norma nu îndeplinește, prin urmare, exigența de previzibilitate impusă de principiul legalității.

Lipsa preciziei și previzibilității normei de trimitere este cu atât mai gravă cu cât ea privește o normă cu caracter penal, în privința căreia Curtea Europeană a Drepturilor Omului impune standardele cele mai ridicate de claritate, în temeiul art. 7 din CEDO [*Cantoni c. Franței*, 1996, par. 29: „(...) *Legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele pentru acestea. Această condiție este îndeplinită atunci când justițiabilul poate cunoaște, pornind de la textul dispoziției relevante, la nevoie cu ajutorul interpretării instanțelor, care sunt acțiunile sau omisiunile care îi angajează răspunderea penală. (...)*”].

IV. Încălcarea principiului interesului superior al copilului și a drepturilor constituționale ale familiei - art. 26 alin. (1), art. 48 și art. 49 alin. (1) din Constituție coroborate cu art. 2 din Legea nr. 272/2004 și cu art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului - prin modificarea art. 84 alin. (4) și eliminarea acordului parental

Legea criticată modifică art. 84 alin. (4) din Legea nr. 272/2004, eliminând condiția acordului părinților sau al altui reprezentant legal pentru participarea copilului la programele speciale de consiliere psihologică. În forma în vigoare, art. 84 alin. (4) prevede: „*Copilul va participa la programele speciale de consiliere psihologică prevăzute la alin. (3), cu acordul părinților sau al altui reprezentant legal, dacă instanța judecătorească nu dispune altfel.*”

În noua redactare adoptată prin legea criticată, referirea la acordul parental sau al altui reprezentant legal, dispăre.

În plus, se creează la o anomalie juridică, în sensul că, la art. 84 alin. (1) sunt prevăzute măsurile care se vor lua pentru copilul care a săvârșit o faptă prevăzută

de legea penală și care nu răspunde penal de către comisia pentru protecția copilului: plasamentul sau supravegherea specializată. Aceste măsuri sunt dispuse de comisia pentru protecția copilului doar cu acordul părinților sau al altui reprezentant legal al copilului iar în lipsa acestui acord măsura va fi dispusă de instanța de judecată. Or, prin această modificare ajungem la situația în care măsurile de protecție față de copil se iau cu acordul părinților sau al reprezentantului legal în vreme ce, pentru o altă acțiune, întreprinsă tot pentru a proteja copilul (consilierea psihologică), acest acord este eliminat.

Analiza constituționalității modificării art. 84 alin. (4) pornește în mod necesar de la **art. 2 din Legea nr. 272/2004**, care definește cadrul normativ de referință al întregii legi și în raport cu care orice modificare adusă acesteia trebuie evaluată.

Potrivit **art. 2 alin. (2)** din Legea nr. 272/2004, în forma în vigoare:

„Interesul superior al copilului se circumscrie dreptului copilului la o dezvoltare fizică și morală normală, la echilibru socioafectiv și la viața de familie.”

Această dispoziție are o valoare normativă de prim rang în economia legii: legiuitorul a ales să definească interesul superior al copilului ca incluzând, în mod **explicit și necesar**, dreptul copilului la viața de familie. Viața de familie nu este, în sensul Legii nr. 272/2004, un element exterior sau adiacent interesului superior al copilului - ea este parte **constitutivă** a acestuia. Consecința normativă directă este că orice măsură care exclude familia din viața copilului sau din procesul decizional care îl privește aduce atingere, prin definiție, interesului superior al copilului, în absența unor circumstanțe excepționale temeinic justificate.

Această concluzie este consolidată de **art. 2 alin. (6) lit. a)**, care prevede că, în determinarea interesului superior al copilului, se au în vedere cel puțin *„nevoile de dezvoltare fizică, psihologică, de educație și sănătate, de securitate și stabilitate și apartenența la o familie”*. Apartenența la o familie este, prin urmare, un criteriu legal, explicit și obligatoriu în orice evaluare a interesului superior concret al copilului - criteriu pe care legea criticată îl ignoră în întregime prin eliminarea acordului parental din art. 84 alin. (4).

Art. 2 alin. (3) din Legea nr. 272/2004 prevede că principiul interesului superior al copilului *„este impus inclusiv în legătură cu drepturile și obligațiile ce revin părinților copilului, altor reprezentanți legali ai săi, precum și oricăror persoane cărora acesta le-a fost plasat în mod legal”*. Prin urmare, inclusiv decizia privind participarea copilului la consiliere psihologică trebuie luată prin raportare la interesul superior concret al copilului care include, potrivit alin. (2), dreptul la viața de familie, iar nu prin impunerea automată și uniformă a unei obligații legale, indiferent de circumstanțele individuale ale fiecărei familii.

Art. 2 alin. (4) impune ca principiul interesului superior al copilului să prevaleze în „toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice și de furnizorii privați acreditați, precum și în cauzele soluționate de instanțele judecătorești”. Prin urmare, inclusiv instanța judecătorească - căreia legea criticată îi conferă competența de a dispune sau excepta participarea la consiliere - este obligată să analizeze prevalența interesului superior al copilului, în mod concret, care include, conform alin. (2), dreptul la viața de familie.

Art. 2 alin. (5) instituie o obligație imperativă: persoanele prevăzute la alin. (4) - autoritățile publice și instanțele judecătorești - „sunt obligate să implice familia în toate deciziile, acțiunile și măsurile privitoare la copil și să sprijine îngrijirea, creșterea și formarea, dezvoltarea și educarea acestuia în cadrul familiei”. Sintagma „toate deciziile” are caracter universal și nu admite excepții în lipsa unui temei explicit: participarea la programe de consiliere psihologică este o decizie privitoare la copil față de care obligația de implicare a familiei se aplică în mod necesar.

Eliminarea acordului parental din art. 84 alin. (4) prin legea criticată creează, prin urmare, o **contradicție internă ireconciliabilă** în cuprinsul aceleiași legi: norma specială nouă goleşte de conținut normele de principiu de la art. 2 alin. (2), (3), (4) și (5), fără a le abroga și fără a justifica această derogare printr-o dispoziție expresă. O atare contradicție internă, prin care norma modificatoare subminează chiar principiile de bază ale actului normativ pe care îl modifică, încalcă exigențele de coerență și claritate normativă impuse de **art. 1 alin. (5) din Constituție**.

Astfel, pe plan constituțional, eliminarea acordului parental aduce atingere și:

- **art. 26 alin. (1) din Constituție** care prevede că „autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată”. Această normă instituie o obligație negativă - de abținere de la ingerințe nejustificate - și o obligație pozitivă - de protecție activă a vieții de familie. Orice ingerință a autorității publice în viața de familie trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie necesară și proporțională cu scopul urmărit, conform art. 53 din Constituție;
- **art. 48 din Constituție** - ce consacră dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor ca drept fundamental al familiei;
- **art. 49 alin. (1) din Constituție** - ce prevede că „copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor”. Curtea Constituțională a statuat în Decizia nr. 47 din 23 martie 1999 că legiuitorul era obligat să reglementeze „un regim special de protecție și de asistență pentru

categoria de copii aflați în dificultate care nu răspund penal, deosebit de regimul sancționator al minorilor care răspund penal".

De altfel, modificările introduse prin legea criticată la art. 84 alin. (4) și alin. (5) sunt cuprinse în capitolul intitulat „**Protecția copilului care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal**". Însuși titlul capitolului definește scopul normativ al întregului ansamblu de reglementări: protecția copilului. Sintagma este folosită deliberat de legiuitorul originar tocmai pentru a sublinia că minorul care nu răspunde penal nu este destinat al unei sancțiuni, ci beneficiarul unor măsuri de protecție adaptate vârstei și nevoilor sale de reintegrare socială.

Or, eliminarea acordului parental din art. 84 alin. (4) și impunerea prin lege a participării copilului la consiliere psihologică transformă o măsură de protecție într-o obligație de constrângere impusă fără implicarea familiei. Aceasta contravine în mod direct scopului declarat al capitolului în care se inserează norma: dacă scopul este protecția copilului, aceasta se realizează prin familie sau împreună cu familia. În acest caz, excluderea acordului parental din mecanismul decizional nu poate fi calificată ca o măsură de protecție, ci ca una de intervenție unilaterală și coercitivă a statului în viața de familie.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind art. 8 din Convenție

Art. 8 din Convenție garantează dreptul la respectarea vieții private și de familie. România a ratificat Convenția prin Legea nr. 30/1994. Prin efectul art. 20 din Constituție, dispozițiile Convenției sunt parte integrantă a ordinii constituționale române și au prioritate față de reglementările interne în caz de neconcordanță, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că art. 8 din Convenție obligă statele nu numai să se abțină de la ingerințe arbitrare în viața de familie, ci și să ia măsuri pozitive pentru a menține și susține viața de familie. Orice ingerință în dreptul la viața de familie trebuie să satisfacă tripla condiție prevăzută la art. 8 par. 2 din Convenție: să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie necesară într-o societate democratică, adică proporțională cu scopul urmărit.

În cauza **Neulinger și Shuruk c. Elveției**, dosarul nr. 41615/07, hotărârea din 6 iulie 2010, Curtea a reținut la par. 135 că: „*există un larg consensus, inclusiv în dreptul internațional, în sprijinul ideii că, în toate deciziile referitoare la copii, interesul superior al acestora este de o importanță capitală.*"

Același raționament implică, drept consecință, ideea că deciziile privitoare la intervențiile asupra copilului nu pot fi luate unilateral de autoritatea statală, excluderea familiei din procesul decizional neputând corespunde interesului superior al copilului. La par. 136 din aceeași cauză, Curtea a statuat că: „*Interesul*

superior al copilului cuprinde două dimensiuni. Pe de o parte, acesta impune ca legăturile de familie ale copilului să fie menținute, cu excepția cazurilor în care familia s-a dovedit a fi vădit inaptă. Rezultă că legăturile de familie pot fi rupte numai în circumstanțe cu totul excepționale și că trebuie depuse toate eforturile pentru păstrarea relațiilor personale și, dacă și când este cazul, pentru reîntregirea familiei. (...) este evident, de asemenea, în interesul copilului să se asigure dezvoltarea sa într-un mediu sănătos, iar un părinte nu poate avea dreptul, în temeiul articolului 8 din Convenție, de a lua astfel de măsuri care ar afecta sănătatea și dezvoltarea copilului."

Raționamentul din cauza *Neulinger* este aplicabil și în cazul de față: legătura copilului cu familia poate fi ruptă doar în situații excepționale deci **autoritatea statală** nu poate impune intervenții de natura consilierii psihologice asupra copilului fără implicarea familiei, în absența unei evaluări individualizate a interesului superior al copilului în concret.

În cauza **Strand Lobben și alții c. Norvegiei**, dosarul nr. 37283/13, hotărârea din 10 septembrie 2019, Marea Cameră a reținut la **par. 207** că: „În general, interesul superior al copilului impune, pe de o parte, menținerea legăturilor copilului cu familia sa, cu excepția cazurilor în care familia s-a dovedit în mod deosebit nepotrivită, întrucât întreruperea acestor legături înseamnă separarea unui copil de rădăcinile sale. (...)”

Principiul că legăturile familiale trebuie menținute ca regulă, nu excepție, și că separarea sau excluderea familiei din viața copilului este admisă doar când familia s-a dovedit deosebit de necorespunzătoare, reprezintă standardul minim impus de art. 8 din Convenție.

Legea criticată nu prevede nicio evaluare a comportamentului familiei, nicio constatare că aceasta ar fi necorespunzătoare și nicio justificare individualizată: elimină acordul parental în mod structural și automat, pentru toți copiii vizați de norma de la art. 84 alin. (4), indiferent de circumstanțele concrete ale fiecărui caz.

Neîndeplinirea testului de proporționalitate

Ingerința în viața de familie produsă prin eliminarea acordului parental din art. 84 alin. (4) nu satisface testul tripartit prevăzut de art. 8 par. 2 din Convenție și de art. 53 din Constituție:

(i) **Necesitatea:** scopul legitim urmărit de lege - participarea copilului la consiliere psihologică în vederea reintegrării sociale - era deja asigurat prin mecanismul anterior prevăzut de art. 84 alin. (5) din forma în vigoare înainte de modificare, care permitea instanței să suplinească lipsa acordului parental, dacă era în interesul superior al copilului. Existența unui mijloc mai puțin restrictiv, deja consacrat în același act normativ, demonstrează că eliminarea structurală a acordului parental nu este necesară pentru atingerea scopului legitim declarat.

(ii) **Proportionalitatea**: consilierea psihologică a copilului presupune, prin natura sa, un context de cooperare între copil, terapeut și familia copilului. O consiliere impusă copilului în absența adevăratei familiale nu numai că riscă să fie ineficientă, dar poate genera efecte contrare scopului urmărit, prin crearea unui mediu de constrângere incompatibil cu procesul terapeutic. Impunerea consilierii fără acordul familiei, privând-o pe aceasta de rolul de mediator și susținător în procesul terapeutic, poate afecta negativ și direct dezvoltarea psihologică a copilului, iar efectul produs să fie total opus scopului declarat al legii.

(iii) **Previzibilitatea și individualizarea**: art. 8 par. 2 din Convenție impune că orice ingerință în viața de familie să fie prevăzută de lege în mod precis și previzibil și să permită o evaluare individualizată a fiecărui caz. Legea criticată nu prevede nicio evaluare a interesului superior concret al copilului în ceea ce privește participarea la consiliere fără acordul familiei: impune obligația în mod automat și universal, fără a lăsa loc pentru circumstanțele individuale ale fiecărei familii. Această rigiditate normativă este incompatibilă cu standardele impuse de jurisprudența CEDO în materie de ingerință în viața de familie.

Față de considerentele expuse, modificarea art. 84 alin. (4) prin eliminarea acordului parental încalcă art. 26 alin. (1), art. 48 și art. 49 alin. (1) din Constituție, coroborate cu art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și cu art. 20 din Constituție. Ingerința statului în viața de familie produsă prin această modificare nu este necesară (există deja un mijloc mai puțin restrictiv în forma anterioară a legii), nu este proporțională (riscă să producă efectul opus scopului urmărit) și nu permite evaluarea individualizată a interesului superior al copilului, fiind astfel contrară atât standardelor constituționale, cât și jurisprudenței CEDO în materia art. 8 din Convenție.

V. Încălcarea principiului legalității și a cerințelor de claritate și previzibilitate a legii - art. 1 alin. (5) din Constituție - prin utilizarea sintagmei nedefinite „faptă cu violență”

Art. 86 alin. (1), modificat prin art. I pct. 3 din legea criticată prevede că se poate dispune plasamentul copilului într-un serviciu de tip rezidențial specializat și dacă acesta „a săvârșit o faptă cu violență”, sintagmă care nu este definită nici în legea modificată, nici în Codul penal.

Curtea Constituțională a reținut în **Decizia nr. 356 din 30 mai 2018**, publicată în Monitorul Oficial nr. 528 din 27 iunie 2018, la par. 80, că sintagma „*infracțiuni comise cu violență*” - „*este vag circumscrisă, astfel că, în procesul de aplicare a legii, va fi dificil de identificat în mod riguros care infracțiune cade sub incidența interdicției aplicării măsurilor alternative. Mai mult, așa cum arată unul dintre autorii sesizării, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție, în cazul*

tuturor infracțiunilor în conținutul cărora săvârșirea prin violență reprezintă o modalitate alternativă, din textul de lege nu rezultă cu claritate dacă numai săvârșirea în concret în modalitatea exercitării violențelor se include în sfera excepțiilor de la aplicarea măsurilor sau dacă, pentru includerea în sfera excepțiilor, este suficient ca norma de incriminare reținută în încadrarea juridică să prevadă, ca modalitate alternativă, exercitarea violențelor." Aceleași statuări de principiu au fost reafirmate prin **Decizia nr. 453 din 4 iulie 2018**, publicată în Monitorul Oficial nr. 617 din 18 iulie 2018, la par. 32–33.

VI. Revenirea la un mecanism de plasament rezidențial cu natură sancționatoare față de minorul care nu răspunde penal - încălcarea art. 49 alin. (1) din Constituție și a jurisprudenței obligatorii a Curții Constituționale - prin art. 86 alin. (1) din legea criticată

1. Precedentul constituțional obligatoriu - Decizia CCR nr. 47/1999

Curtea Constituțională a declarat neconstituționale, prin **Decizia nr. 47 din 23 martie 1999**, publicată în Monitorul Oficial nr. 264 din 09 iunie 1999, dispozițiile art. 23-30 din O.U.G. nr. 26/1997 privind protecția copilului aflat în dificultate, referitoare la internarea minorului care nu răspunde penal într-un centru de reeducare, reținând că: „dispozițiile art. 23-30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 26/1997 sunt neconstituționale, întrucât prevăd, pentru ocrotirea minorului care nu răspunde penal, aceleași măsuri educative ca și cele prevăzute în Codul penal, natura juridică a acestora din urmă fiind aceea de sancțiuni de drept penal. Sunt încălcate astfel dispozițiile art. 45 alin. (1) (n.n. actualul art. 49 alin. (1)) din Constituție, în aplicarea cărora legiuitorul ar fi trebuit să reglementeze un regim special de protecție și de asistență pentru categoria de copii aflați în dificultate care nu răspund penal, deosebit de regimul sancționator al minorilor care răspund penal.”

Art. 86 alin. (1) din legea criticată permite dispunerea plasamentului copilului care nu răspunde penal într-un serviciu de tip rezidențial specializat în cazul în care a săvârșit o faptă cu violență, măsură care nu este aptă să fie una de protecție a copilului, tocmai pentru că se poate dispune și în situații care nu au în vedere un grad ridicat de pericol social al faptei.

Astfel, această modificare transformă art. 86 într-o sancțiune, în conformitate cu viziunea inițiatorilor care în expunerea de motive arată: „(...) pentru a înăspri și mai mult componenta sancționatorie și a descuraja minorii care ar intenționa să săvârșescă fapte cu violență, instanța judecătorească va dispune, pe o perioadă determinată, plasamentul copilului într-un serviciu de tip rezidențial specializat.”

Or, revenirea la o soluție legislativă deja declarată neconstituțională încalcă **art. 49 alin. (1) din Constituție** și efectul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, prevăzut de **art. 147 alin. (4) din Constituție**.

2. Raportul cu norma actuală a art. 86 alin. (1) și extinderea nejustificată a sferei de aplicare

Norma actuală a art. 86 alin. (1) din Legea nr. 272/2004, în forma în vigoare anterior legii criticate, condiționează dispunerea plasamentului de împrejurarea că fapta săvârșită de copilul care nu răspunde penal „*prezintă un grad ridicat de pericol social*”. Această cerință a gradului ridicat de pericol social constituie, în dreptul român, un prag calitativ clar: sunt vizate faptele de o gravitate deosebită, de tipul omorului, tâlhăriei, violului sau altor infracțiuni grave, pentru care impactul social și riscul de recidivă justifică o intervenție mai susținută a statului în privința copilului.

Legea criticată adaugă la acest prag calitativ și sintagma „*sau acesta a săvârșit o faptă cu violență*”, extinzând astfel în mod dramatic sfera de aplicare a plasamentului rezidențial. Noțiunea de violență nu se limitează la violența fizică de intensitate ridicată. Violența poate fi și violență verbală sau psihologică, modalitate alternativă de săvârșire recunoscută în cadrul mai multor infracțiuni. Prin urmare, în sfera de aplicare a noii norme vor intra și copii care au săvârșit fapte de un pericol social extrem de redus, cum ar fi:

- **infracțiunea de amenințare** (art. 206 C. pen.) - sancționată cu închisoare de la 3 luni la 1 an sau cu amendă, care se poate săvârși verbal, prin transmiterea unui mesaj sau chiar în scris, și care presupune, prin definiție, o formă de violență verbală;
- **infracțiunea de lovire sau alte violențe** (art. 193 alin. (1) C. pen.) - sancționată cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă, care poate consta într-o simplă îmbrânceană fără urmări grave;
- **infracțiunea de tulburare a ordinii și liniștii publice** (art. 371 alin. (1) C. pen.) - în modalitatea amenințărilor, sancționată cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

Or, plasamentul rezidențial - care implică separarea copilului de familie și internarea sa într-un serviciu specializat - nu poate fi o reacție proporțională față de un minor care a amenințat verbal sau a îmbrâncit o altă persoană. Diferența de tratament față de regimul anterior (care impunea un grad ridicat de pericol social) este flagrantă și lipsită de justificare rațională, violând principiul proporționalității consacrat de art. 53 din Constituție și principiul interesului superior al copilului consacrat de art. 49 alin. (1) din Constituție și de art. 3 din Convenția ONU privind drepturile copilului.

Curtea Constituțională a statuat în **Decizia nr. 223 din 13 martie 2012**, publicată în Monitorul Oficial nr. 256 din 18 aprilie 2012, la par. 19, că: *„Principiul proporționalității, ca principiu al statului de drept, implică existența unui raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate de legiuitor și scopul urmărit de acesta. Altfel spus, mijloacele folosite de legiuitor trebuie să fie adecvate și necesare pentru atingerea scopului legitim urmărit, orice exces față de acesta urmând a fi cenzurat de Curtea Constituțională.”*

Extinderea măsurii plasamentului rezidențial la orice faptă cu violență, indiferent de gravitatea ei concretă și fără a distinge după natura și intensitatea violenței, depășește cu mult scopul legitim al legii și nu poate fi considerată o măsură necesară și proporțională, cu atât mai mult cu cât ea privește copii care nu răspund penal și față de care legiuitorul este obligat constituțional să reglementeze măsuri de protecție, nu de sancționare.

În considerarea argumentelor expuse, vă solicităm să admiteți sesizarea de neconstituționalitate și să constatați că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului este neconstituțională, întrucât încalcă dispozițiile art. 1 alin. (5), art. 23 alin. (1) și alin. (12), art. 26 alin. (1), art. 48, art. 49 alin. (1), art. 53 și art. 147 alin. (4) din Constituția României, republicată, pentru motivele detaliate în cuprinsul prezentei sesizări.

**PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
NICUȘOR-DANIEL DAN**

Parlamentul României *Camera Deputaților*

București, 11 mai 2026

Nr. PLx.395/2025, PLx.366/2025, PLx.488/2022,
PLx.308/2025, Plx.360/2025

Domnule Președinte,

Vă înaintăm, alăturat, în vederea promulgării, în conformitate cu prevederile art.77 alineatul (1) din Constituția României, următoarele legi:

1. Legea privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr.19/2025 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul garantării, creditării și gestionării fondurilor europene nerambursabile aferente politicii agricole comune;
2. Legea privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr.17/2025 pentru aprobarea unor măsuri în vederea asigurării îndeplinirii atribuțiilor ce revin Oficiului Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat privind curieratul extern al materialelor clasificate;
3. Legea privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr.13/2022 pentru reglementarea unor măsuri de implementare a sistemului de garanție-returnare pentru ambalaje nereutilizabile;
4. Legea privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr.23/2025 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr.15/2002 privind aplicarea tarifului de utilizare și a tarifului de trecere pe rețeaua de drumuri naționale din România;
5. Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

Cu considerație,

PREȘEDINTELE
CAMEREI DEPUTAȚILOR

SORIN - MIHAI GRINDEANU

Domnului NICUȘOR – DANIEL DAN
PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. I. – Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 159 din 5 martie 2014, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 84, alineatele (4) și (5) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(4) Copilul va participa la programele speciale de consiliere psihologică prevăzute la alin. (3), dacă instanța judecătorească nu dispune altfel.

(5) Măsura prevăzută la alin. (4) poate fi dispusă de către instanța judecătorească.”

2. La articolul 84, după alineatul (5) se introduce un nou alineat, alin. (6), cu următorul cuprins:

„(6) Nerespectarea de către părinți sau reprezentantul legal a prevederilor alin. (3) sau alin. (4) constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoarea de la 1 la 3 ani. Nerespectarea dispozițiilor alin. (4) constituie infracțiunea de nerespectare a hotărârilor judecătorești.”

3. Articolul 86 se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 86. – (1) În cazul în care fapta prevăzută de legea penală, săvârșită de copilul care nu răspunde penal, prezintă un grad ridicat de pericol social sau acesta a săvârșit o faptă cu violență, precum și în cazul în care copilul pentru care s-au stabilit măsurile prevăzute la art. 85 săvârșește în continuare fapte penale, comisia pentru protecția copilului sau, după caz, instanța judecătorească poate dispune, pe perioadă determinată, plasamentul copilului într-un serviciu de tip rezidențial specializat.

(2) Direcțiile de asistență socială și protecția copilului au obligația să înființeze cel puțin un serviciu de tip rezidențial pentru copiii care au săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și nu răspund penal.”

Art. II. – Termenul pentru punerea în aplicare a dispoziției cuprinse la art. 86 alin. (2) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu cele aduse prin prezenta lege, este de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată.

p. PREȘEDINTELE
CAMEREI DEPUTAȚILOR

PREȘEDINTELE
SENATULUI

NATALIA – ELENA INTÔTERO

MIRCEA ABRUDEAN

București,
Nr.